

JAARVERSLAG STAWEL 2018

Verslag van activiteiten van Stawel in 2018

Enschede, oktober 2018

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Stawel algemeen	4
1.1 Introductie	4
1.2 Doelen en uitdagingen	5
1.3 Organisatiestructuur	5
1.4 Bestuur	6
1.5 Consulent.....	7
1.6 Commissie Voorlichting.....	7
2. Structurele Projecten	7
2.1 Loket Buitengebied.....	7
2.2 Raad voor het Buitengebied.....	7
2.3 Herinrichting Enschede Noord en -Zuid	8
2.4 Buiten in Enschede	8
2.5 Landschapsfonds Enschede.....	8
2.6 Gebiedscollectief Midden Overijssel.....	9
2.7 Scholenproject.....	10
2.8 Energie Coöperatie Buitengebied Enschede	10
2.9 Glasvezel.....	11
2.10 Natura2000.....	12
2.11 Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.....	12
2.12 Atelier Vliegveld	12
3. Activiteiten 2018	13
3.1 Kom uit de stad.....	13
3.2 Ouderenmiddag.....	13
3.3 Rondleidingen op de boerderij.....	13
3.4 College van B&W op werkbezoek in het buitengebied.....	14
3.5 Strategische Visie	15
3.6 Verhuizing Lammerinkwönnen	16
3.7 Bezoek wethouder Van Houdt	17
3.8 Twentse Landdag.....	18
3.9 Bezoek wethouder i.v.m. geitenstop	19
3.10 Onroerende zaakbelasting (OZB)	20

3.11 Pakhuis Oost	20
3.12 Pimp de krimp	20
3.13 Twente Groeit.....	21
4. Communicatie en PR	21
4.1 Nieuwsbrief	21
4.2 Website	21
4.3 Facebook	21
5. Financieel jaarverslag 2018	22
6. Contact	22

1. Stawel algemeen

1.1 Introductie

Stawel staat voor: Stichting voor Duurzame Plattelandsontwikkeling Enschede. De stichting is sinds 1966 actief in het buitengebied van Enschede. Oorspronkelijk is de stichting opgericht door agrarische belangengroeperingen en de gemeente Enschede om de agrarische ontwikkeling te ondersteunen. Destijds stond de naam voor Stichting Agrarisch Welzijn. De doelstelling is geleidelijk opgeschoven naar een bredere ontwikkeling van het buitengebied van Enschede.

Stawel geeft uitvoering aan haar doelen door - samen met het bestuur, commissie voorlichting en een consulent - het initiëren en begeleiden van initiatieven en projecten die passen binnen de in de statuten geformuleerde doelstelling:

Zowel de economische, ecologische als de sociale ontwikkeling van het buitengebied van Enschede ondersteunen en stimuleren.

Zo worden bijdrages geleverd aan landinrichtingsprojecten, landschapsontwikkeling, energie- en duurzaamheidsdoelstellingen en het leggen van verbindingen tussen stad en het buitengebied. Stawel heeft als doelstelling ook in de komende jaren een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid en vitaliteit in het buitengebied van Enschede door onafhankelijk gesprekspartner en klankbord te zijn van bewoners, (agrarische) ondernemers, overheden en de politiek.

In dit verslag wordt een uiteenzetting gegeven van de projecten en activiteiten van Stawel 2018.

1.2 Doelen en uitdagingen

Met een terugtrekkende overheid is de actieve betrokkenheid vanuit de bewoners en ondernemers meer dan ooit actueel. Doelen en uitdagingen voor de toekomst liggen op het vlak om het buitengebied voor alle bewoners van zowel het platteland als ook in de stad leefbaar en vitaal te houden. Thema's die op dit moment actueel zijn, zijn energietransitie, duurzaamheidsvraagstukken, relatie tussen de stad en het platteland, individuele begeleiding bij vraagstukken op gebied van milieu en ruimtelijke ordening, wonen voor jongeren en

natuur-inclusieve landbouw. Stawel fungeert hierbij als spin in het web en kanaliseert de vragen richting gemeente. Dit geeft de gemeente meer kennis, overzicht en kost minder tijd. Deze korte lijnen tussen de gemeentelijke organisatie en de plattelandsbewoners worden door alle beide partijen als waardevol ervaren.

Om deze thema's goed te kunnen inbedden in de omgeving hebben ook de zeven buurtkringen zitting in het algemeen bestuur.

1.3 Organisatiestructuur

In haar onafhankelijke rol vormt Stawel een brug tussen beleidsmakers, beleidsuitvoerders en de boeren en burgers die wonen en werken in het buitengebied van Enschede. De vertegenwoordiging bestaat uit de zeven buurtkringen, LTO afdeling Zuid Twente, Vrouwen van Nu, Plattelandsjongeren en Overijssels Particulier Grondbezit (landgoederen). Vertegenwoordiging in het bestuur van Stawel vindt plaats door bestuursleden te benoemen die voorgedragen worden door deze verschillende plaatselijke organisaties. Landschapsbeheer Overijssel heeft te kennen gegeven ook graag deel uit te willen maken van Stawel. Naast deze bestuursleden maakt een ambtelijk adviseur van de gemeente Enschede deel uit van het bestuur. Het dagelijks bestuur is in handen van de voorzitter, de penningmeester en de secretaris.

Naast het Dagelijks Bestuur is er een Commissie Voorlichting, die zich richt op de relatie tussen stad-platteland en op de profilering van het buitengebied. De consulent is de drijvende kracht achter de uitvoering van vele projecten.

1.4 Bestuur

Het bestuur van Stawel is samengesteld uit leden die op hun beurt weer door de onderliggende organisaties zijn voorgedragen. Het dagelijkse bestuur van Stawel houdt zich bezig met de dagelijkse gang van zaken. De samenstelling van het bestuur, eind 2018:

Dagelijks Bestuur Stawel:

Dhr. Gerrit Jan van der Veen		Voorzitter
Mevr. Joke Pasman	LTO Zuid Twente	Penningmeester
Mevr. Hermieke Voogd		Secretaris

Consulent Stawel:

Dhr. Gerrit Meutstege			
-----------------------	--	--	--

Algemeen Bestuur Stawel:

Dhr. Herald Berenbroek	Buurtkring Broekheurne		
Dhr. Aart Berghorst	Buurtkring Driene		
Dhr. Wilfried Brunink	Buurtkring Boekelo/Rutbeek		
Mevr. Erna Nijhuis	Vrouwen van Nu		
Mevr. Annet Grobben	Rabobank Enschede-Haaksbergen		Aftredend per 31/12/2018
Dhr. Hans Leusink	Buurtkring Usselo		
Dhr. Hugo Repelaer van Driel	Overijssels Particulier Grondbezit		
Dhr. Bert Roerink	Buurtkring Esmarke		aftredend per 31/12/2018
Mevr. Karin Schukkink	Buurtkring Tweekelo		
Dhr. Arjan Stokkers	PJO		aftredend per 31/12/2018
Dhr. Ard Velthuis	Buurtkring Lonneker		aftredend per 31/12/2018
Dhr. Jan Mulder	LTO Zuid Twente		

Adviserende leden Stawel:

Dhr. Rolf Oldejans	Gemeente Enschede		
--------------------	-------------------	--	--

1.5 Consulent

Gerrit Meutstege is als betaalde consulent dagelijkse de drijvende kracht achter Stawel. Hij heeft een sterk netwerk met de partijen in het gebied, de bewoners, de ondernemers, en de ingangen bij gemeente, waterschappen en provincie. Dit maakt het mogelijk om op diverse fronten een signalerende, initiërende, adviserende of faciliterende rol te hebben. Hij neemt deel aan diverse projecten en werkgroepen die zich richten op de ontwikkeling van het buitengebied van Enschede, zoals Loket Buitengebied, Energie Coöperatie Buitengebied, Groen Beraad, Herinrichting Enschede Noord en -Zuid en het Gebiedscollectief.

7

1.6 Commissie Voorlichting

De Commissie Voorlichting van Stawel bestaat uit diverse (agrarische) ondernemers en bewoners die zorg dragen voor het organiseren en uitvoeren van verschillende projecten zoals Kom uit de Stad, het scholenproject en rondleidingen op de boerderij. De consulent neemt ook deel in deze commissie en is de verbindende schakel tussen de commissie, het bestuur van Stawel en andere organisaties zoals de gemeente en provincie.

2. Structurele Projecten

Stawel ondersteunt bij en denkt mee met diverse projecten die een structurele veranderingen beogen in het buitengebied van Enschede.

2.1 Loket Buitengebied

De Gemeente Enschede heeft voor de beoordeling van initiatieven en aanvragen vanuit het buitengebied het “loket buitengebied” ingesteld.

Dit loket is geen fysieke plek. Regelmatig komen ambtenaren bijeen om vanuit hun eigen discipline aanvragen te beoordelen, afhankelijk van het onderwerp. De consulent van Stawel neemt ook deel aan de vergaderingen van het Loket buitengebied en heeft hierbij een adviserende rol.

2.2 Raad voor het Buitengebied

Initiatieven in het buitengebied die niet passen binnen de kaders van het bestemmingsplan worden beoordeeld op wenselijkheid. De Raad voor het buitengebied zou hierbij kunnen fungeren als een dorpsraad en zou daarbij advies kunnen uitbrengen. In 2018 is Stawel bezig geweest om de mogelijkheden van zo’n Raad voor het Buitengebied te onderzoeken. De consulent is hierbij betrokken geweest. Het heeft echter niet geleid tot het initiëren van een dergelijke raad.

2.3 Herinrichting Enschede Noord en -Zuid

Stawel is in de jaren negentig mede initiatiefnemer geweest bij het aanvragen van de herinrichtingsprojecten Enschede Noord en -Zuid. De consulent is als adviseur benoemd in beide (sub)commissies en houdt zich, samen met de andere leden, bezig met de vraagstukken op het gebied van de inrichting en verkaveling. De verkavelingscommissie heeft als taak om door middel van ruilen van grond de landbouwkundige situatie te verbeteren. Clustering van grond bij het agrarische bedrijf of clustering van kavels op afstand levert de agrariër bedrijfskundige voordelen op. Ook is de consulent vraagbaak en vertrouwenspersoon voor de bewoners en ondernemers die in de herinrichtingsgebieden wonen en werken.

In 2018 is de consulent nog maar mondjesmaat betrokken geweest omdat het formele traject van de Lijst der Geldelijke Regeling liep. De betrokkenheid bestond vooral uit het bijwonen van vergaderingen waar de stand van zaken rondom het beantwoorden van zienswijzen en beroepsschriften werd besproken door de verkavelingscommissies.

2.4 Buiten in Enschede

Buiten in Enschede is een samenwerkingsverband van ondernemers en particulieren die gevestigd zijn in het buitengebied van Enschede. Dit samenwerkingsverband is op initiatief van Stawel en met medewerking van Gemeente Enschede ontstaan.

Alle 30 deelnemers liggen aan of vlakbij Rondje Enschede. Buiten in Enschede heeft allerlei verschillende deelnemers, waardoor een grote diversiteit aan activiteiten aangeboden wordt. De deelnemers zijn ingedeeld in een aantal categorieën, namelijk: Kunst en ambachten, Overnachtingsmogelijkheden, Sport en recreatie, Streekproducten, Tuin en decoratie.

Op initiatief van de gemeente Enschede is Rondje Enschede ontwikkeld, een fiets- en wandelroute door het buitengebied van Enschede.

De consulent van Stawel heeft een verbindende rol en zorgt voor continuïteit van de samenwerking. De deelnemers kunnen nog gebruik maken van de expertise en ondersteuning van het bestuur en de consulent van Stawel als daar behoefte aan is.

In 2018 zijn een aantal deelnemers gestopt, maar ook een aantal nieuwe deelnemers aangesloten. Er is een nieuwe actuele kaart gelanceerd. Tevens is er in nauwe samenwerking met de Gemeente Enschede een bijeenkomst geweest over het stimuleren van Chinees Toerisme in Enschede en zijn de deelnemers op excursie geweest bij Robor (Bentelo): een demonstratie over de inzet en mogelijkheden van drones.

2.5 Landschapsfonds Enschede

Sinds 2008 zet de stichting Landschapsfonds Enschede zich in voor het beheer van het mooie buitengebied van de gemeente Enschede. Uitvoerende werkzaamheden van de stichting worden - op detacheringsbasis - verricht door de consulent van Stawel. Gemeente Enschede en provincie Overijssel hebben hier financieel aan bijgedragen.

Om het Enschedese landschap langjarig en duurzaam te stimuleren worden contracten afgesloten met Groene en Blauwe Diensten. De eigenaar verplicht zich tot het onderhouden en beheren van landschapselementen en in ruil daarvoor krijgt hij jaarlijks een bijdrage in de onkosten die hij daarvoor maakt.

Landschapsfonds
Enschede

Werkzaamheden zoals het leggen van contacten met grondeigenaren en voorbereiden van contracten, worden op detacheringsbasis verricht door Stawel. Bij de voorbereidingen en controle van werkzaamheden wordt het Landschapsfonds Enschede ondersteund door Stichting Groene en Blauwe diensten Overijssel en Landschap Overijssel.

In 2018 is er gewerkt aan een nieuwe gebiedsgerichte aanpak die vanuit de provincie werd ingezet. Deze pilot langjarig beheer moet leiden tot een gebundelde aanvraag voor een gebied.. In overleg met de gemeente is een pilotstatus aangevraagd voor het gebied Wageler en is een start gemaakt met het maken van een bidbook.

2.6 Gebiedscollectief Midden Overijssel

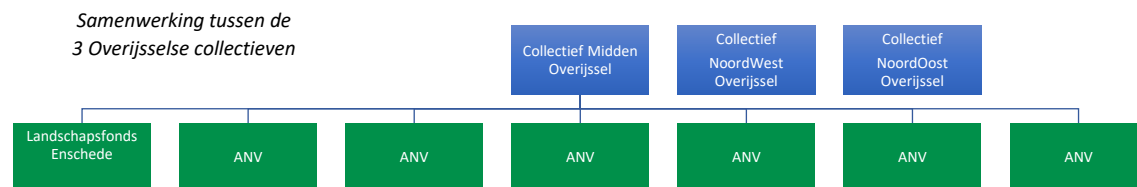
Het Collectief Midden Overijssel (CMO) is een van de 40 collectieven in Nederland en één van de drie in Overijssel. De andere twee in Overijssel zijn Noordwest Overijssel en Noordoost Twente.

De drie Overijsselse collectieven werken zoveel mogelijk samen.

Het Agrarisch Natuurbeheer is in Nederland gedelegeerd aan de provincies. In 2014 is een start gemaakt met de omslag van individuele afspraken tussen boer en overheid, naar

afspraken tussen de overheid en de collectieven die vervolgens weer overeenkomsten afsluiten voor agrarisch natuurbeheer met de bij haar aangesloten boeren. Het Coöperatieve Agrarisch Natuur Collectief Midden Overijssel U.A. is opgericht in 2015.

De binding met Enschede loopt via het Landschapsfonds Enschede (Zie paragraaf 2.5), één van de zeven Agrarische Natuur Verenigingen (ANV's) in het werkgebied. Zij vaardigen ieder een bestuurslid af naar het collectief. De lokale werkzaamheden worden gecoördineerd door veldmedewerkers. Consulent Gerrit Meutstege doet dit in Enschede.

De opdracht aan de collectieven is om gezamenlijk te werken aan een betere kwaliteit van agrarisch natuurbeheer en daarbij staat de kosteneffectiviteit voorop.

In mei 2018 is er een nieuwe ronde gestart met overeenkomsten voor ANLB. Dit is een soortgerichte aanpak, voor Enschede betreft het de boomkikker en kamsalamander. Op basis hiervan worden gebieden geselecteerd en beheermaatregelen afgesproken. Met potentiële beheerders is een intentieovereenkomst afgesloten.

2.7 Scholenproject

Elk jaar brengen klassen van basisscholen uit Enschede een bezoek aan een boerenbedrijf. Het gaat om de groepen 5, 6 en 7 (en af en toe groep 8). De werkgroep Scholenproject van Stawel organiseert dit met ondersteuning van de gemeente Enschede. Het Scholenproject is opgenomen in het aanbod Duurzaamheidseducatie van de gemeente.

Vanaf 2018 wordt nagedacht over een andere opzet, in samenwerking met LTO en de vereniging van Kiekeboeren via Boerderij Educatie Nederland. Alle deelnemende bedrijven worden hierbij betrokken. Er dient aan bepaalde voorwaarden te worden voldaan en er staat een vergoeding van ZuivelNL tegenover.

2.8 Energie Coöperatie Buitengebied Enschede

Stawel is partner van “Enschede wekt op”: In dat kader is de Energie Coöperatie Buitengebied Enschede (ECBE) opgericht op 4 augustus 2017.

ECBE stelt zich ten doel om het aandeel duurzame energie van het energieverbruik in Enschede omhoog te brengen. Doelstelling is om in 2030 minimaal 12% duurzame energie in Enschede te produceren. Stawel draagt bij om deze doelstelling te kunnen realiseren. Stimuleren, motiveren en ondersteunen zijn daarin de sleuteltermen. Consulent Gerrit Meutstege is bij het proces betrokken en verzorgt hierbij de uitvoerde taken. Samen met partners in het buitengebied inventariseert Stawel wat burgers en ondernemers in het buitengebied hieraan bij kunnen en willen dragen.

De coöperatie telt eind 2018 84 leden.

Activiteiten 2018:

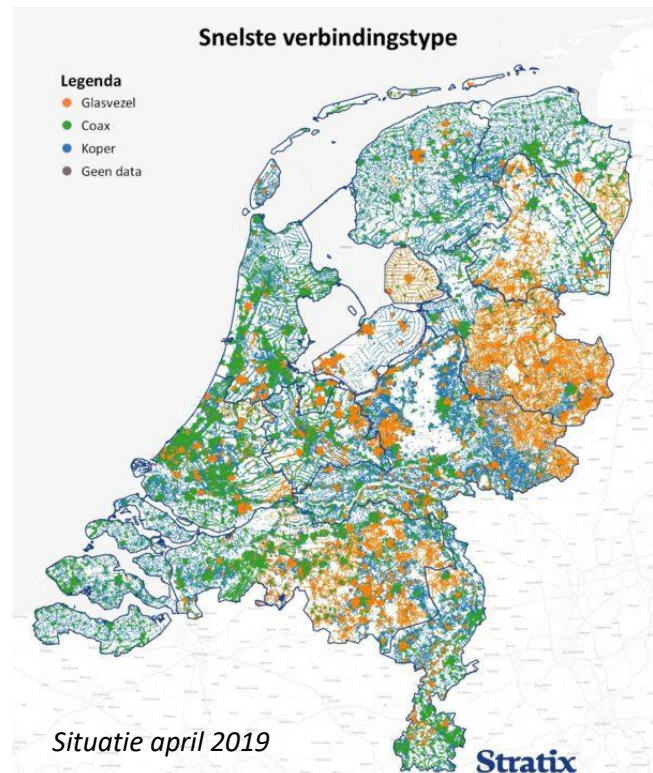
- Er is een nauwe samenwerking met Coöperatie Enschede Energie (CEE) aangezien hetzelfde doel wordt nagestreefd. Het realiseren van de doelen vraagt veel inzet. Derhalve wordt elkaars hulp, kennis, expertise en netwerken gebruikt. Samen wordt o.a. gewerkt aan het project asbest eraf / zonnepanelen erop.
- Door Stawel is een enquête gehouden om het draagvlak voor zonnepanelen, zonnevelden en windmolens te peilen. Hieruit bleek dat er voor zonnepanelen draagvlak is, voor zonnevelden alleen als het kleinschalig blijft, tot maximaal 5 ha. Er is binnen het werkgebied geen draagvlak voor windmolens. In de loop van het jaar heeft één buurtkring aangegeven open te staan voor een windmolen, aangezien de opbrengst ervan even hoog is als 10 ha zonneveld.

- In een eerste tranche zijn er voor 7 daken SDE-subsidie aangevraagd. Deze gaan mee in de postcoderoos, waardoor een naburige wijk de opgewekte energie tegen gunstig tarief af kan nemen. In een tweede tranche zijn er nog eens 20 projecten aangevraagd.
- Er zijn gesprekken gevoerd met 40 omwonenden met betrekking tot aanleg en gevolgen van de geplande 7 zonnevelden. Ook is hier een informatieavond voor gehouden.
- ECBE dacht mee over een energievisie voor de gemeente Enschede. Hier betrof het met name advies over gebieden die wel of niet geschikt zijn om zonnevelden te plaatsen. Daarnaast werd meegedacht over de landbouwkundige consequenties van de aanleg van zonnevelden.
- Doel van de coöperaties is dat 8000 huishoudens stroom af kunnen nemen via panelen en velden.

2.9 Glasvezel

in 2014 hebben de gemeente Haaksbergen, Hengelo en Enschede aangegeven het belangrijk te vinden dat in het buitengebied snel internet aanwezig moest zijn. Hier is een gezamenlijke werkgroep mee aan de slag gegaan. Stawel is aangehaakt bij dit project dat vooral van de bewoners van het buitengebied moest zijn.

De consultant van Stawel verzorgde de communicatie naar de leden en organiseerde de bijeenkomsten. In 2017 werd bekend dat 60,3% van de bewoners in het deelgebied Zuidoost Twente glasvezel aan wilde liggen. Eind 2018 was het netwerk geheel aangelegd en in werking. Hierdoor is Twente een voorloper op het gebied van verglazing in het buitengebied.

2.10 Natura2000

In 2017 zijn de eerste gesprekken gevoerd rondom het Aamsveen. Stawel is gevraagd om deel te nemen als vertegenwoordiger van bewoners en ondernemers in het aanliggende gebied de Esmarke. De voorzitter van Stawel neemt plaats in de Bestuurlijke Advies Groep en de consultant neemt deel aan de overleggen van het projectteam.

De aanleiding voor de eerste gesprekken was vanuit vragen van eigenaren in het gebied over de betekenis van het Beheerplan Aamsveen en de gevolgen daarvan voor hun eigendom. Hierover bestond enige onduidelijkheid.

12

Stawel heeft toen een overleg met de provincie georganiseerd waar de plannen aan direct betrokkenen zijn uitgelegd door een vertegenwoordiger van de provincie.

In 2018 is er een inloopavond georganiseerd en zijn meerdere individuele gesprekken gevoerd. Tevens heeft de consultant hierover een interview gegeven dat is verschenen in de Nieuwe Oogst.

2.11 Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, kortweg DAW, is een initiatief van LTO Nederland, op uitnodiging van de Rijksoverheid. Het doel is een bijdrage te leveren aan de wateropgaven in agrarische gebieden en het realiseren van een economisch sterke en duurzame landbouw. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer wil de agrarische ondernemers faciliteren en de samenwerking met de waterschappen bevorderen. Dit gebeurt door onder andere gebiedsprocessen te starten en het delen van kennis en praktijkervaring met andere agrariërs.

Het waterschap is bezig om met de Elsbeek (Enschede Noord) te kijken wat er met DAW kan worden ingevuld. Uitgangspunt is wel dat het perspectief moet bieden voor de landbouw (water vasthouden in de bodem).

2.12 Atelier Vliegveld

Er is een klankbordgroep opgericht die de ontwikkeling in het gebied rondom Vliegveld Twente behartigt. Stawel wil vanuit haar missie ook een rol hierin spelen om, met name, de agrarische ondernemers te vertegenwoordigen.

3. Activiteiten 2018

Naast de structurele activiteiten benoemd in hoofdstuk 2, zijn er ook een aantal specifieke activiteiten die in 2018 georganiseerd zijn. In hoofdstuk 3 volgt een selectie van deze belangrijke gebeurtenissen voor Stawel en activiteiten die Stawel heeft georganiseerd.

3.1 Kom uit de stad

Organisatie van “Kom uit de stad!” is in handen van de werkgroep die voortkomt uit de Commissie Voorlichting van Stawel. Bij “Kom uit de stad” wordt een mooie route door het buitengebied gefietst met daarbij een kijkje achter de schermen bij boerenbedrijven.

Op zondag 26 augustus 2018 heeft de jaarlijkse fietstocht “Kom uit de stad!” plaatsgevonden.

Deze startte bij het melkveebedrijf van de familie ten Vergert aan de Penninkskottenweg 9. De tocht voerde door de mooie omgeving van de Lonnekermarke en er waren tussenstops bij het Syrisch Orthodoxe klooster en landgoed Hoge Boekel. Het eindpunt van de route was bij melkveebedrijf Roerink aan de Hoge Boekelerweg 480. Een geslaagde dag met ruim 400

deelnemers.

3.2 Ouderenmiddag

Op 20 oktober is deze jaarlijkse middag gehouden in het Verenigingsgebouw in Usselo. Alle leden en oud-leden van de landbouwcoöperaties, van 65 jaar en ouder, waren van harte welkom. De middag werd verzorgd door Martin ter Denge (dialectspreker en -schrijver) uit Rijssen.

3.3 Rondleidingen op de boerderij

Een aantal melkveebedrijven in de omgeving van Enschede verzorgt tijdens de zomervakanties rondleidingen op het bedrijf. Deze rondleidingen vinden plaats op doordeweekse dagen, 's middags vanaf ongeveer 14:00. Een rondleiding duurt ongeveer anderhalf uur.

2018: Voor het 6e achtereenvolgende jaar organiseerden 5 boerinnen rondom Enschede rondleidingen op hun melkveebedrijf gedurende de zomervakantie. Dit jaar zijn er 318 bezoekers ontvangen, van jong tot oud, uit de stad en mensen van buitenaf, mensen uit de buurt en vakantiegangers, kortom een zeer divers gezelschap. Iedereen was erg enthousiast. Voor alle kinderen die deelnamen aan de rondleiding, was er een leuk rugzakje met inhoud.

3.4 College van B&W op werkbezoek in het buitengebied

Na een succesvolle bijeenkomst in samenwerking met het ondernemersloket Enschede eind november 2017, werd 2018 voortvarend gestart. Voor het eerst heeft het college van Burgemeester en Wethouders een werkbezoek gebracht aan het buitengebied op 9 januari 2018. Op uitnodiging van Stawel zijn ze van harte welkom geheten op het nieuwe erf van Joke Pasman en Henk Aalpol.

Het eerste deel van het programma bestond uit een presentatie verzorgd door Stawel. In de presentatie kwamen verschillende zaken aan de orde waar Stawel zich mee bezig houdt: hoe ontwikkelt de landbouw zich in Enschede en welke nieuwe ondernemende activiteiten ziet Stawel ontstaan.

Ook kwamen kwesties als de OZB, Asbest, Energietransitie, grondbeleid en beheer en onderhoud aan de orde. Tijdens de presentatie werden diverse vragen gesteld waardoor er een levendig gesprek ontstond.

Het tweede deel van het bezoek is buiten op het bedrijf doorgebracht. Onderwerpen die hier vanuit de praktijk de revue passeerden waren onder andere duurzaamheid. Op het bedrijf wordt gebruik gemaakt van een warmtewisselaar, gebruik van de warmte van de melk, gebruik van eigen waterbron en zonnepanelen.

Daarnaast werd gesproken over de gevolgen van de verplaatsing van de N18 en over de problematiek rondom fosfaat. In de stal werd gesproken over dierwelzijn en innovatie.

3.5 Strategische Visie

Hoe ziet het buitengebied er over pakweg 15 jaar uit? Melken boeren hun koeien dan alleen nog maar met een robot? Zijn bedrijven dan een keer zo groot geworden? Of zien we overal initiatieven op het gebied van energietransitie? Hoe houden we tegelijkertijd het buitengebied aantrekkelijk voor recreatie? Allemaal vragen die op de 3 bijeenkomsten (5, 13 en 15 februari) voor de Strategische visie aan de orde kwamen.

15

Samen met de gemeente Enschede organiseerde Stawel drie avonden over om de bewoners (zowel ondernemers als burgers) de kans te geven om hierover hun mening te geven. En vooral ook om verder te kijken en durven te dromen. Hier zijn in totaal 250 mensen bij aanwezig geweest.

Er is in groepen gesproken over drie thema's Ondernemerschap, Sociale samenhang en Duurzaamheid. De informatie die is opgehaald, is gebundeld en gepresenteerd.

De concept versie is op 9 maart door Gerrit Jan van der Veen aangeboden aan wethouder Hans van Agteren: De boodschap is duidelijk; bewoners en ondernemers van het buitengebied willen zeggenschap hebben over hoe het buitengebied eruit komt te zien. En Stawel wil graag de partij zijn om dit proces te begeleiden. Wethouder van Agteren onderstreepte het belang de betrokkenheid van Stawel en gaf aan dat het belangrijk is om de burgers in het buitengebied hierin een stem te geven. Hij neemt het resultaat mee in de overdracht aan de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college.

Een definitieve versie is later aangeboden aan alle aanwezigen en ingebracht bij de coalitie onderhandelingen na de verkiezingen.

Conclusie en aanbeveling Strategische visie op het buitengebied

Voor alle belangrijke thema's voor de toekomst van Enschede is het noodzakelijk om de volle aandacht hiervoor te hebben. Het merendeel van de onderwerpen vraagt om een integrale denkwijze en het verbinden van vele verschillende partijen. Advies zou zijn om het buitengebied als afzonderlijk "stadsdeel" te beschouwen en niet zoals het nu is: opgedeeld onder de 4 stadsdelen. Dat gaat ten koste van de benodigde kennis van problematiek en regelgeving. Daarnaast is een vertaling

van deze strategische visie - met input vanuit alle geledingen van het buitengebied - in passend beleid en een uitvoeringsagenda met passende projecten nodig, om te komen tot concrete doelen en resultaten. In 2017 heeft een student bestuurskunde een studie verricht naar bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie in het buitengebied. Tegelijkertijd zijn er gesprekken gevoerd over een in te stellen "Raad voor het Buitengebied". De nieuwe Omgevingswet biedt aanknopingspunten om hiermee te experimenteren en het verdient dan ook de aanbeveling om dit verder uit te werken.

3.6 Verhuizing Lammerinkwönner

Per 1 juli 2018 is het kantoor van Stawel gehuisvest in het Lammerinkswönner. Na een ruime tijd van voorbereiding is het besluit gevallen en de overeenkomst getekend. Daarmee is invulling gegeven aan het cadeau dat Stawel ontving op het 50 jarig jubileum in 2016. Toen werd door wethouder van Agteren symbolisch de sleutel overhandigd.

In het voorjaar van 2017 zijn de eerste gesprekken gestart. Onderzocht is op welke wijze Stawel de gebouwen in gebruik zou kunnen nemen. Na een aantal gesprekken werd duidelijk dat samenwerking met partijen de beste kans van slagen heeft. Daarop zijn gesprekken gestart met Stichting De Viermarken en AOC Oost, locatie Enschede. Deze partijen vullen

elkaar aan. Het AOC heeft expertise op gebied van onderwijs en ondernemerschap. Voor De Viermarken (de nieuwe sleutelhouder) liggen op deze locatie kansen om activiteiten op te zetten m.b.t. arbeidsmatige dagbesteding, arbeidsre-integratie en uitbouw van haar expertise op gebied van duurzame landbouw. Voor Stawel wordt het Lammerinkswönner de ontmoetingsplek waar een werkplek is voor de consulent, maar waar ook in afstemming met andere partijen nieuwe ideeën kunnen ontstaan en initiatieven kunnen worden ontlooid.

Naast de activiteiten van de 3 partners zal ook de gemeente nauw betrokken blijven bij de samenwerking. Op die manier kan ook zekerheid worden geboden aan al die vrijwilligers die op één of andere manier aan het Lammerinkswönner en het omliggende gebied verbonden zijn. Een mooi moment en een nieuwe stap in de geschiedenis van Stawel.

3.7 Bezoek wethouder Van Houdt

Het voorjaar van 2018 waren er gemeenteraadsverkiezingen en na een periode van onderhandelen is er een nieuw college geformeerd. Op 16 juli zijn de wethouders geïnstalleerd en is de portefeuilleverdeling bekend geworden. Wethouder Jurgen van Houdt heeft het buitengebied in zijn portefeuille gekregen. Het is zijn tweede periode in het college van B&W Enschede.

Stawel heeft wethouder van Houdt op 20 september 2018 uitgenodigd om samen met hem te praten over de onderwerpen die spelen in het buitengebied. Verzamelpunt was de nieuwe uitvalsbasis van Stawel, het Lammerinkswönner.

Na een korte kennismaking zette de bus koers naar Zorgboerderij De Rökke in Lonneker waar een korte presentatie werd gegeven over de activiteiten van Stawel en werd een doorkijkje gegeven naar de toekomst. Daarna gaf Henk Kiewik een toelichting op zijn bedrijf en vertelde over de toekomstplannen op De Rökke.

17

Vanuit Lonneker vertrok het gezelschap richting de Esmarke waar de volgende halte was. Op het bedrijf van de familie Roerink kwamen de plannen rondom zonnenvelden aan de orde en wat dat betekent voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Ook werden de zonnepanelen op het dak bekeken. Een tweede onderwerp dat in deze omgeving speelt is de ontwikkeling van het Natura 2000 gebied Aamsveen.

Tijdens de tocht door het buitengebied die begon en eindigde bij het Lammerinkswönner werd de wethouder over diverse onderwerpen bijgepraat. Hij toonde zich in de korte tijd die hiervoor stond bijzonder betrokken en geïnteresseerd en gaf aan de samenwerking met Stawel belangrijk te vinden.

3.8 Twentse Landdag

Vanaf het jaar 2000 organiseert Stawel samen met de Gemeente Enschede, afdeling natuureducatie, om de drie jaar de Twentse Landdag.

Een dag om boer en burger te verbinden en een kleine impressie te geven wat er allemaal op het platteland te doen is, gecombineerd met cultuur. 23 september 2018 vond de 7^e editie plaats, in het Ledeboerpark, op nog geen kilometer van de Enschedese binnenstad.

18

Bezoekers konden tijdens de zevende editie genieten van landelijke, culinaire en culturele activiteiten in een prachtige, groene omgeving. Het was een natte maar toch ook geslaagde dag voor de 2000 tot 2500 bezoekers.

Het terrein lag er keurig bij met dank aan de mensen van Onderhoud Enschede. De deelnemers en standhouders hadden hun beste beentje voorgezet om alles mooi aan te kleden. En de regen mocht de pret niet drukken.

Lonneker Jan, was de mystery guest. Deze fokstier was meer dan een eeuw geleden actief. Geboren in Friesland maakte hij in 1908 de overstap naar, toen nog, gemeente Lonneker. Na zijn dood vond zijn geprepareerde skelet een plek in het landbouwonderwijs. Eerst bij de middelbare landbouwschool in Hengelo en via het AOC in Almelo kwam Jan uiteindelijk terecht in Lochem. En nu is hij weer terug in de plaats waar hij ooit een fenomeen was als het ging om goede nakomelingen waaraan de boer in die tijd veel plezier beleefde.

De onthulling van Lonneker Jan als opening van de Twentse Landdag werd verricht door Leon Buiting, stadsdeelmanager Noord, Gerrit Jan van der Veen, voorzitter van Stawel en Mark Nijenmanting directeur van het Zone.college Enschede (voorheen het AOC). De laatste maakte het mogelijk dat de verhuizing van Lonneker Jan werd gemaakt.

Bij de keuring op de voorweide werd gestreden om de kampioenstitel. De juryleden maakten uit de bijna 40 aanwezige dieren een keuze. De titel ging naar Jeltje 451 van Albertine Haarman uit De Lutte.

In het park deed iedereen zijn uiterste best om de mensen naar de kraampjes te lokken. De diversiteit van het aanbod was heel groot. De natuurverenigingen waren aanwezig maar ook lokale verantwoord geproduceerde producten zoals vlees, groente en zuivel. Nieuw was dit jaar de indeling op het weiland bij het Lammerinkswönnner. In een kring rond de tent waar de drankjes gehaald konden worden, stond hier nu ook fraai aangeklede kramen en voertuigen met mooie producten. Bijzonder was de mobiele kippenschuur van Zuuver waar de kuikentjes veel bekijks kregen, maar ook de gerookte vis uit de foodtruck van Dinkelstroom viel op. En de stand van “Koeien van Jelle” waar hamburgers en kroketjes werden gemaakt met vlees van Lakenvelder koeien.

De dag eindigde eerder dan bedoeld vanwege de aanhoudende regen, maar desondanks kan terug gekeken worden op een natte maar toch geslaagde zevende versie van de Twentse Landdag.

3.9 Bezoek wethouder i.v.m. geitenstop

Eind september heeft de provincie Overijssel bekend gemaakt een zogenaamde ‘geitenstop’ af te kondigen. Nadat eerder de provincies Brabant en Gelderland hetzelfde deden volgde Overijssel. Geitenhouderijen mogen met ingang van 28 september 2018 niet meer uitbreiden. Ook mogen nieuwe bedrijven zich niet meer vestigen en is het omzetten van een agrarisch bedrijf naar een geitenhouderij niet meer toegestaan. Verder mogen bedrijven niet meer geiten aan houden dan dat ze nu hebben.

Wethouder Jurgen van Houdt kreeg via zijn ambtenaren te horen over de geitenstop en wilde graag weten wat dit betekende voor de gemeente Enschede. Nu is de geitenhouderij in Enschede niet groot, er is welgeteld één bedrijf, namelijk dat van de familie Wissink. En zij waren graag bereid om met de wethouder hierover in gesprek te gaan.

Op 6 december ontving de familie Wissink de wethouder samen met de consultant Gerrit Meutstege van Stawel. Er volgde aan de keukentafel een geanimeerd gesprek. Niet alleen over de geitenstop maar ook over de redenen waarom de keuze voor de geitenhouderij is gemaakt. En natuurlijk ook over die moeilijke periode rondom de ontruiming van de geitenhouderij

Uitvoerig werden zaken besproken als huisvesting, productie en afzetmarkt. Het is mooi dat wethouder van Houdt op deze manier geïnformeerd wil worden over alles wat er leeft in de agrarische sector in Enschede. Na eerdere bezoeken aan melkveehouderijen en een zorgboerderij heeft hij nu ook kennis gemaakt met de geitenhouderij. Het bezoek werd afgesloten met een kijkje in de stallen.

20

3.10 Onroerende zaakbelasting (OZB)

De tarieven voor OZB zijn in de nieuwe begroting sterk verhoogd. Stawel maakt zich zorgen over de scheefgroei tussen zakelijke en particuliere tarieven. Derhalve is een delegatie in gesprek geweest met de gemeente. Ook heeft de voorzitter ingesproken bij de vergadering van de stedelijke commissie. Hoewel de reacties positief waren, kan er niet veel gedaan worden omdat de systematiek landelijk is vastgesteld. Een meerderheid in de raad steunde de wens voor een uitzonderingspositie van agrarische bedrijven. Resultaat is dat er een motie wordt ingediend bij de landelijke politiek. Ook de LTO zal dit aankaarten.

3.11 Pakhuis Oost

Pakhuis Oost is een onafhankelijk platform van en voor regio Twente en haar inwoners gericht op de transitie naar een duurzame samenleving. Stawel heeft in 2018 meerdere bijeenkomsten samen georganiseerd of bijgewoond. Samen met Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker en Stawel organiseerde Pakhuis Oost 28 november 2018 een lezing door de schrijver John van Zuidam van het boek 'Oale Groond', over de teloorgang van het Twentse landschap. Stawel heeft een spreker geregeld namens het Agrarisch Natuurbeheer.

3.12 Pimp de krimp

Onder het motto "Pimp de krimp" gaan jongeren die wonen en/of werken in het buitengebied met elkaar in gesprek over thema's die volgens hen belangrijk zijn. De vraag is of jongeren behouden kunnen worden voor het platteland door hen ook de kansen te laten ervaren. Om jongeren te behouden voor het platteland is het van groot belang dat het lokaal bestuur intensieve jongerenparticipatie mogelijk maakt. Onvermijdelijke keuzes moeten gemaakt worden, maar het is van groot belang dat ook jongeren meedoen, meedenken en meebeslissen bij de besluitvorming en dat ze invloed hebben op de keuzes die gemaakt worden.

Het project “Pimp de krimp” van de stichting Plattelands Jongeren Services (PJS) is bedoeld om met groepen jongeren over de thema’s die spelen in het buitengebied te discussiëren die hen bezighouden. Doelgroep zijn jongeren tussen 16 en 30 jaar. In actieve werkvormen worden de jongeren gestimuleerd om allemaal hun bijdrage te leveren. Dit project sluit mooi aan op de bijeenkomst met jongeren die Stawel in februari 2018 heeft gehouden in het kader van de strategische visie bij de Rabobank Enschede Haaksbergen. Er is inmiddels een groep jongeren van het Enschedese platteland opgestart.

3.13 Twente Groeit

In Twente zijn de sectoren Food, Agri en Tech goed vertegenwoordigd. Wat zou er tot stand kunnen komen als deze sectoren onderling intensiever gaan samenwerken en innoveren? Tijdens Twente Groeit werd in een divers gezelschap met elkaar gesproken over de potentie van deze kruisbestuiving. Door ervaringen en inzichten met elkaar uit te wisselen ontstond een visie op de belangrijke thema’s en mogelijke kansen in Twente.

De start van Twente Groeit was op 12 april 2018. Hier is consultant Gerrit Meutstege bij aanwezig geweest. Samen met 120 deelnemers zijn ze in dialoog gegaan over de sectoren Food, Agri en Tech in Twente. Er zijn erg veel boeiende, innovatieve en soms verrassende ideeën naar voren gekomen. Met behulp van de stemmen van de deelnemers zijn de ideeën gecategoriseerd naar vier thema’s. Hier is in een tweede bijeenkomst verder mee aan de slag gegaan. Bij deze bijeenkomst is voorzitter Gerrit Jan van der Veen aanwezig geweest. De 4 thema’s zijn wetenschappelijk ingestoken waardoor boeren zich er minder in herkennen.

4. Communicatie en PR

4.1 Nieuwsbrief

Stawel communiceert op diverse manieren over het werk dat zij uitvoert. De bekendste en oudste vorm is de nieuwsbrief Ons Orgaan. Deze heeft in 2018 haar 52^e jaargang. Het verschijnt maandelijks en wordt digitaal verzonden. Het is een nieuwsbrief waarin alle bewoners van het Enschede Platteland op de hoogte worden gehouden van wat er speelt en leeft in het buitengebied. Diverse verenigingen leveren hiervoor kopij aan.

4.2 Website

Stawel heeft een eigen website, met nieuws, informatie over de stichting, alle digitale versies van de nieuwsbrief Ons Orgaan, lopende projecten, informatie van de zeven buurtringen, evenementen en foto’s.

4.3 Facebook

Sinds begin 2018 heeft Stawel ook Facebook-account waarop activiteiten en nieuws wordt gedeeld.

5. Financieel jaarverslag 2018

Het bestuur van Stawel laat elk jaar een jaarrekening opstellen door een accountant. Deze geeft dan een zogenaamde 'samenstellingsverklaring' af. Hieronder is een verkorte weergave van het boekjaar 2018.

VERKORTE WINST- EN VERLIESREKENING		2018
Inkomsten		
Subsidie gemeente Enschede		47.705
Bijdrage Robersfonds		6.000
Facturatie uren consulent		46.025
Overige inkomsten		22
Uitgaven		
Lonen en salarissen		59.122
Overige personeelskosten		35.521
Secretariaat en algemeen		17.060
Overige kosten		
Resultaat 2018		-11.951

Het resultaat 2018 is ten laste gebracht van het Stichtingsvermogen.

6. Contact

Bestuur Stawel

Secretariaat:

Gerrit Meutstege

Postbus 10060

7504 PB Enschede

mobiel: 06 51372588

telefoon: 053 4317 588

email: info@stawel.nl